ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juřičkové v právní věci žalobkyně: **L. D.,** zastoupené JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem, sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2020, č. j. MV-157338-12/OAM-2019, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, č. j. 15 A 36/2020 - 22,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, č. j. 15 A 36/2020 - 22, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2020, č. j. MV-157338-12/OAM-2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.

IV. Žalobkyni **se** náhrada nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti **nepřiznává**.

V. Ustanovenému opatrovníkovi žalobkyně JUDr. Maroši Matiaškovi, LL.M., advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Rozhodnutím ze dne 18. 2. 2020 uložil žalovaný žalobkyni podle § 123 odst. 3 a 5 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), povinnost uhradit náklady spojené s jejím zajištěním za účelem správního vyhoštění, které činily celkem 24 926 Kč. Dlužná částka činila 24 892 Kč a žalobkyně ji měla uhradit do 15 dnů od právní moci rozhodnutí.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojila žalobkyně u Městského soudu v Praze, který žalobu zamítl. S ohledem na presumpci správnosti aktů vydaných orgány veřejné správy neshledal, že měl žalovaný povinnost přerušit řízení o povinnosti uhradit náklady zajištění do rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2019, č. j. 16 A 79/2019 - 28, jímž byla zamítnuta žalobkynina žaloba proti rozhodnutí o zajištění. Žalovaný správně vycházel z pravomocného rozhodnutí o zajištění žalobkyně, nadto rozhodl až poté, co žaloba proti němu byla městským soudem zamítnuta. V daný moment tedy bylo postaveno najisto, že zajištění žalobkyně proběhlo po stanovenou dobu v souladu se zákonem. Otázkou, zda žalobkyni v době vydání rozhodnutí o zajištění svědčilo pobytové oprávnění z titulu podané žádosti o mezinárodní ochranu, se soud zabýval právě v uvedeném rozsudku, přičemž dospěl k negativnímu závěru. V projednávané věci pro posuzování této otázky nebyl podle městského soudu prostor.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost.

[4] Stěžovatelka namítá, že ve věci je rozhodující posouzení jejího právního postavení v době zajištění. Pokud by totiž měla postavení žadatelky o azyl, svědčilo by jí pobytové oprávnění. Pokud by však její žádost byla další opakovanou žádostí ve smyslu § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v souladu s § 87a odst. 3 zákona o azylu by se na území zdržovala neoprávněně. Tato skutečnost však není postavena najisto až do rozhodnutí o kasační stížnosti proti rozhodnutí o jejím zajištění. Jak městský soud správně uvedl, v tomto řízení není pro posouzení této otázky prostor, právě proto měl žalovaný s ukládáním náhrady nákladů vyčkat a řízení přerušit do doby, než bude vydáno konečné rozhodnutí.

[5] Stěžovatelka dále z důvodu nerozlučného navázání nyní projednávané věci na posouzení zákonnosti jejího zajištění opakuje svou argumentaci uvedenou v kasační stížnosti proti rozsudku městského soudu ve věci zajištění. Stěžovatelka blíže konkretizuje, že neměla důvod domnívat se, že na území pobývá nelegálně. Nemohla tak jakkoliv předejít vzniku nákladů spojených s pobytem v zařízení pro zajištění cizinců. Rozhodnutí o povinnosti uhradit žalovanému náklady pobytu tak považuje za nezákonné a vydané v rozporu s dobrými mravy.

[6] Žalovaný ve vyjádření odkázal na obsah správního spisu a setrval na stanovisku, že jeho rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[8] Soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.")], a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[9] Dle § 123 odst. 1 zákona o pobytu cizinců *náklady spojené se správním vyhoštěním zahrnují náklady na ubytování a stravování, přepravní náklady a ostatní nutné peněžní náklady. Do nákladů spojených se správním vyhoštěním se dále zahrnují náklady podle věty první za cizince ubytovaného v zařízení společně s cizincem zajištěným za účelem správního vyhoštění.*

[10] Dle § 123 odst. 3 zákona o pobytu cizinců *nehradí-li náklady spojené se správním vyhoštěním osoba uvedená v odstavci 2 a pokud tyto náklady nebyly uhrazeny z finanční záruky složené cizincem nebo složitelem podle § 123c, je povinen tyto náklady uhradit cizinec, který má být vyhoštěn na základě rozhodnutí o správním vyhoštění. Hradí-li náklady spojené se správním vyhoštěním cizinec podle věty první, je rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady spojené se správním vyhoštěním prvním úkonem v řízení.*

[11] Dle § 123 odst. 5 zákona o pobytu cizinců platí: *Policie nebo ministerstvo rozhodnutím stanoví, v jaké lhůtě a výši je osoba podle odstavců 2 až 4 povinna náklady spojené se správním vyhoštěním nebo jejich zbývající část uhradit; (...)*

[12] Stěžovatelka namítá, že žalovaný měl před vydáním rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady zajištění vyčkat výsledku řízení o kasační stížnosti, kterou stěžovatelka podala proti rozhodnutí o zajištění (vedeného u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Azs 14/2020), neboť tato rozhodnutí jsou provázaná.

[13] Nejvyššímu správnímu soudu je z vlastní rozhodovací činnosti známo, že o stěžovatelčině výše zmíněné kasační stížnosti bylo dne 21. 5. 2021 rozhodnuto rozsudkem č. j. 3 Azs 14/2020 - 53 tak, že soud zrušil jak rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2019, č. j. 16 A 79/2019 - 28, tak rozhodnutí Policie ČR, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 9. 11. 2019, č. j. KRPA-385853-11/ČJ-2019-000022-ZZC, kterým policie stěžovatelku zajistila za účelem správního vyhoštění, neboť k tomu podle zákona o pobytu cizinců nebyla oprávněna.

[14] Situací skutkově a právně velmi obdobnou, tedy situací, kdy po zamítavém rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady zajištění došlo ke zrušení rozhodnutí o zajištění Nejvyšším správním soudem v řízení o kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud zabýval v nedávném rozsudku ze dne 31. 1. 2022, č. j. 2 Azs 30/2020 - 66. S ohledem na shodnost relevantní právní otázky a obdobu skutkových okolností obou případů aplikoval Nejvyšší správní soud závěry uvedené v tomto rozsudku i v nynější věci.

[15] V citovaném rozsudku soud s odkazem na svou starší judikaturu (rozsudek ze dne 14. 11. 2008, č. j. 2 As 30/2008 - 61) konstatoval, že pokud k zajištění cizince došlo v rozporu se zákonem, nelze mu uložit k úhradě náklady zajištění. Mezi nezákonným zajištěním a náklady z něho vzniklými je tedy taková míra souvztažnosti, která musí být zohledněna. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku odkázal na svá předchozí rozhodnutí, v nichž, byť ve vztahu k jiným případům a dokonce jiným oblastem rozhodování správních orgánů, dospěl k obdobným závěrům (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, č. j. 5 As 83/2011 - 273, usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 10. 2019, č. j. 6 As 211/2017 - 88, č. 3948/2019 Sb. NSS, nebo rozsudek ze dne 14. 9. 2011, č. j. 9 Afs 28/2011 - 181). Podle usnesení č. j. 6 As 211/2017 - 88 *„[p]rávo na spravedlivý proces vyžaduje, aby nezákonnost podmiňujícího aktu autoritativně zjištěná rozhodnutím o jeho zrušení či změně v příslušném řízení mohla být k řádně uplatněné žalobní námitce žalobce zohledněna v řízení o žalobě proti podmíněnému aktu i při jejich řetězení. Žalobce však může dosáhnout zrušení podmíněného rozhodnutí pouze v případě, že podmiňující rozhodnutí bylo předtím zrušeno či změněno pro nezákonnost buď soudem ve správním soudnictví nebo správními orgány v řízení o mimořádných či dozorčích prostředcích. Tento závěr není v rozporu s úpravou obsaženou v § 75 odst. 1 s. ř. s., neboť soud zohlední pouze takovou nezákonnost podmiňujícího rozhodnutí, jejíž důvod byl dán již v době vydání podmíněného rozhodnutí, avšak která dosud nebyla autoritativně zjištěna.“*

[16] Jsa vázán citovanou judikaturou, Nejvyšší správní soud s ohledem na rozsudek ze dne 21. 5. 2021, č. j. 3 Azs 14/2020 - 53, dospěl v nyní posuzované věci k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného o nákladech zajištění nemůže samostatně obstát a musí být zrušeno postupem podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k názoru, že kasační stížnost je důvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil. Jelikož městský soud by neměl jinou možnost než rovněž zrušit rozhodnutí žalovaného, zrušil současně sám rozhodnutí žalovaného o nákladech zajištění a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V dalším řízení je žalovaný vázán výše vysloveným právním názorem soudu [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

[18] V případě, že Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází soudní řád správní z celkového úspěchu ve věci (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Z tohoto hlediska byla ve věci úspěšná stěžovatelka. Z obsahu soudních spisů je však patrno, že jí žádné náklady nevznikly, neboť od soudního poplatku byla ze zákona osvobozena, v řízení o žalobě ji zastupovala Organizace pro pomoc uprchlíkům a v řízení o kasační stížnosti jí byl soudem ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že stěžovatelce náhradu nákladů řízení nepřiznal. Organizace pro pomoc uprchlíkům,

z. s., která stěžovatelku zastupovala v řízení před městským soudem, právo na odměnu za zastupování nemá, neboť nevykonává specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů ve smyslu § 35 odst. 2 s. ř. s. Žalovaný, který nebyl ve věci úspěšný, právo na náhradu nákladů řízení nemá.

[19] Stěžovatelce byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2021, č. j. 6 Azs 410/2020 - 20, ustanoven opatrovníkem advokát JUDr. Maroš Matiaško, LL.M. Podle § 140 odst. 2 o. s. ř. (aplikovaného na základě § 64 s. ř. s.), platí, že byl-li ustanoven účastníku zástupcem nebo opatrovníkem advokát, platí jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování, popřípadě též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát. Ustanovenému opatrovníku náleží v souladu s § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) za jeden úkon právní služby spočívající v doplnění kasační stížnosti odměna ve výši 3 100 Kč, k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky), celkem 3 400 Kč. Advokát je plátcem DPH, odměna se proto zvyšuje o částku odpovídající sazbě DPH 21 %. Výše odměny tak celkem činí 4 114 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

[20] Nejvyšší správní soud advokátovi nepřiznal odměnu za zastupování za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, neboť ten je spojen s doložením první porady s klientem, případně s nahlédnutím do spisu [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu; srov. setrvalou judikaturu správních soudů, např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 6. 2002, č. j. 6 A 722/2000 - 35, usnesení NSS ze dne 4. 12. 2007, č. j. 9 Azs 145/2007 - 53, a ze dne 23. 7. 2008, č. j. 2 Azs 50/2008 - 64, nebo rozsudky NSS ze dne 25. 5. 2017, č. j. 8 Azs 124/2015 - 37, bod 24, a ze dne 18. 6. 2020, č. j. 7 Azs 101/2020 - 42, bod 24]. Ustanovený opatrovník však neprokázal (ani netvrdil), že proběhla první porada s klientem, ani nenahlížel do spisu. Pokud by ostatně porada se stěžovatelkou, která byla dosud neznámého pobytu, proběhla, a soudu by se podařilo zjistit údaje o jejím pobytu, odpadl by dosavadní důvod pro opatrovnictví.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. června 2022

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu